

Урок громадянської освіти (3 клас)

Тема. Людські чесноти: доброта.

Мета. Продовжити ознайомлення дітей з людськими чеснотами; довести до свідомості дітей, що добро твориться безкорисливо; викликати бажання творити добро й уникати злих вчинків; акцентувати увагу на вихованні чуйності і доброзичливості у дітей.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: комп'ютерна презентація, картки для роботи в парах та групах, записи пісень про доброту, тексти оповідань В. Сухомлинського, дидактичний роздатковий матеріал, слова, які характеризують добру людину на окремих аркушах, паперові стрічки, скляний посуд для практичних дослідів.

Хід уроку

I. Організація класу.

1. Привітання.

2. Рефлексія.

— Який настрій у вас? (Клас!)

3. Розминка-побажання.

Подивіться на свого сусіда по парті та побажайте йому: доброго, гарного дня; хороших оцінок; прекрасного настрою; щоб мама раділа твоїм успіхам; будь веселим; хай світить сонечко; щоб усі з тобою дружили; щоб ти нікого не засмучував.

II. Перевірка домашнього завдання.

1. Бліц-опитування.

— Що таке людські чесноти? (Позитивні риси в характері людини. Це правильна людська поведінка).

— Які ви вже знаєте людські чесноти? (Ввічливість, щедрість).

2. Міні-твори.

Зачитайте міні-твори "Кого я вважаю щедрою людиною".

III. Мотивація навчальної діяльності.

— На початку уроку ми побажали один одному доброго дня, доброти. Ось про цю людську чесноту піде мова на уроці.

(Слайд 1. Тема уроку: Людські чесноти. Доброта).

IV. Очікування.

— Прочитайте тему і скажіть, що ви очікуєте від цього уроку?

(Слайд 2. Я хочу дізнатися... Я хочу зрозуміти... Я хочу навчитися...).

V. Вивчення нового матеріалу.

1. Словникова робота.

У тлумачному словнику подані такі визначення слів добро і доброта.

(Слайд 3. Добро — корисна справа, вчинок. Доброта — чутливе, дружнє ставлення до людей).

2. Вступне слово вчителя.

Доброта — це чутливе, дружнє ставлення до людей; привітність, ласка, прихильність. Доброта — це ще й співчуття, щирість, щедрість людської душі і велика любов. Але добра людина з прихильністю і любов'ю ставиться не лише до людей, а й до рослин і тварин.

Адже всі ми — частинка живої природи. Всім однаково боляче, коли нас ударять, усім однаково образливо, коли нас принижують. Тому добра людина не образить, не принизить і не завдасть нікому болю.

Недаремно ми наділені розумом, уміємо мислити, розуміти, співчувати, любити.

Учениця. Врятує світ краса — завжди так говорили.

Тепер врятує світ лиш доброта.

Бо однієї вже краси занадто мало.

Бо стільки всюди зла — людина вже не та...

Тож, люди на землі, спішіть добро творити,

Щоб нам не згинуть у морі зла,

Щоб кожен міг серед краси прожити

У царстві справедливості й добра!

(Слайд 4. Добрик).

— З цією метою в Україні була створена громадська організація "Добрик крокує світом", що пропагує втілення доброти та людяності в наше життя.

Учениця. Головним персонажем є Добрик, який своїм добрим та чуйним серцем, доброзичливістю, шанобливим ставленням до людей приносить кожній дитині, кожному дорослому щастя, успіх і добро.

За значний внесок у справу збереження миру, толерантності, милосердя, пропаганду українського мистецтва багатьох відомих людей світу нагороджено Великим золотим Добриком.

(Слайд 4. Слухання пісні "Доброта").

3. Читання і обговорення вірша.

Іван Драч

Про добро

Добро твориться просто — не за так,

Так, як цвіте і опадає мак,

Як хмарка в'ється і сміється пташка,

Як трудиться малесенька мурашка.

— Яка головна думка цього вірша? Як автор доводить нам цю думку?

Висновок: якщо ми робимо добро, то не повинні сподіватися на винагороду.

4. Перегляд мультфільму.

(Слайд 5. Мультфільм "Просто так").

5. Складання асоціативного куша (протягом усього уроку).

— Ми говоримо про доброту. Доброта живе в добрій людині.

– То ж добра людина – яка вона?

Складаємо асоціативний куш.

– Щоранку люди вітаються, зичать доброго дня. Отже з якої першої риси доброї людини ми розпочнемо?

ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ.

6. Робота з підручником (Т.М.Байбара, Н.М.Бібік "Я і Україна").

а) Чи знаєш ти, що таке добро, доброта? (с. 43);

б) Читання тексту "Добро і зло" (с. 43–44);

в) Бесіда після читання.

– Хто персонажі казки?

– Чому Зло замість цукру в кухлик із чаєм поклало сіль?

– Чому Добро, спробувавши підсолений чай, нічого не сказало Злу, а тільки подякувало за гостину?

Вибіркове читання.

– Причиною чого є зло?

– Що сказано про злих людей?

– Прочитайте про добрих людей.

– Чого вчить казка?

В и с н о в о к. Тим і відрізняється добро від зла, що відповідає завжди тільки добром.

Знайшли ще одну рису доброї людини: **ДОБРО-ДУШНІСТЬ.**

7. Фізкультхвилинка.

(Під музику пісні Наталії Бучинської "Я з людьми поділюся добром").

8. Знайомство із добродійцями.

– А зараз ми познайомимося з людьми, життя яких є прикладом безмежної любові до людей, милосердя, чуйності.

(Слайд 6. *Мату Тереза*).

Минуло понад 100 років від дня народження жінки-легенди ХХ століття, лауреата Нобелівської премії Миру, фундаторки Ордену Милосердя, святої при житті, – матері Терези. В 2003 році Папа Іоанн Павло II причислив її до лику блаженних. Прикладом втілення милосердя і любові до ближнього, мужності і незламності, стала для мільйонів людей ця маленька скромна жінка. У Бейруті вона зупинила бойові дії двох фронтів, щоб вивести дітей із зони обстрілу. Мати Тереза створювала пересувні госпіталі, будувала притулки для знедолених. Вона заснувала першу клініку для хворих на СНІД. У ХХ столітті Мати Тереза стала не просто символом милосердя, але разом зі своїми посласниціями, являла реальну силу, з якою не можна було не рахуватися. Нею захоплювалися, перед нею низько схиляли голови, її обожнювали.

– Яка основна риса свідчить про доброту?

МИЛОСЕРДЯ.

(Слайд 7. *Тарас Шевченко*).

Тарасові Григоровичу Шевченку – всесвітньо відомому поету належать слова, які й нині є девізом навчання в школі: "Учітьсь, читайте, і чужому научайтесь й свого не цурайтесь".

Поет дуже любив дітей, він писав у своїй поезії:

У нашім раї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим.

Великий Кобзар не мав достатку, не мав навіть свого житла, але дуже прагнув бачити людей в Україні щасли-

вими та розумними. В той далекий час, аби прості українці вміли писати і читати, він видав за свої кошти перший український Буквар і розсилав його по недільних школах. Він був борцем за краще майбутнє свого народу. І тому чинив добро.

– Яка основна риса свідчить про доброту?

ДОБРОЧИННІСТЬ.

(Слайд 8. *Василь Сухомлинський*).

Василь Сухомлинський – видатний педагог, мудрий учитель, чудова людина. Він віддавав дітям красу і тепло своєї душі. В його палкому серці жила велика доброта і любов до всього світу. Василь Сухомлинський не лише навчав дітей, він прищеплював кожному з них найкращі людські якості, виховував доброту, чуйність, людяність, патріотизм, любов до батьків, людей, рідної землі. Мудрий учитель писав для дітей чудові твори: коротенькі, повчальні, змістовні. Пропоную вашій увазі одне з оповідань Василя Сухомлинського, щоб ви почули і зрозуміли, що жити треба чесно і порядно, бути добрим і намагатися позбавлятися негативних рис, щоб душа була світлою і чистою, а серце добрим.

(*Виходять 7 дітей з написами*).

Чуйність. Звичайно, є у світі антоніми майже до всіх добрих слів, але важливо, щоб переважало добро, а не зло, світло, а не птьма. Я впевнена, якщо переважає чуйність, то немає кривди і болю.

Любов. Якщо у світі є любов, то нема війни. А діти ростуть щасливі і радісні.

Щедрість. Якщо у світі переважає щедрість, то всі ситі і немає голоду, бо щедрий поділиться з усіма.

Щирість. А якщо переважає щирість, то немає брехні, є правда, і всі серця відкриті, чесні.

Прихильність. Якщо є прихильність, то немає завад і забіяк, а всі люди один до одного ставляться по-дружньому, прихильно, поважають один одного.

Співчуття. Якщо переважає співчуття, то біда відходить геть, бо люди допомагають одне одному словом і ділом, кажуть ширі і добрі слова, а горе відступає.

Ласка. А якщо переважає ласка, то не буде жодного черствого серця, а в душах людських кришталіків льоду, а буде всім тепло і затишно.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

– Подивіться як багато в доброї людини позитивних якостей.

– З чим можна порівняти добру людину?

У ч е н и ц я. З чим порівняти нам добру людину
З небом безмежним в погідну днину,
З сонцем, що сяє і всіх зігріває,
З ніжністю мами, що нас обіймає.
Із джерельцем, що дає до водиці
Спраглим вустам у жару притулиться,
З ніжним теплом і усмішкою тата,
Із вітерцем, що злітає крилато.
З хлібом духмяним, що з печі виймають,
З веснами, ще як сади зацвітають,
З чистими росами, ніжними квітами,
І з вечорами, що йдуть з оксамитами.
З теплим світанням, що лле проміннями.
З чуйністю, ласкою й казкою мами.

1. Обговорення життєвих ситуацій.

Василь Сухомлинський хотів, щоб усі діти виростили добрими, чуйними, товариськими, шедрими і ширими. Я вірю, що так воно і буде. Хай у кожному серденьку живе доброта, любов до людей і навколишнього світу.

– Прочитайте коротенькі оповідання В.Сухомлинського "Образливе слово", "Як ми знайшли гніздечко", "Покинуте Кошеня".

– Обговоріть вчинки в групах.

– Висловіть свою думку з приводу прочитаного.

2. Робота в парах.

– У вас на партах конверти зі словами. Складіть прислів'я і зараз ми їх зачитаємо.

Хто людям добра бажає, той і собі має.

Добра людина надійніша від кам'яного мосту.

Життя дано людині на добрі справи.

Світ не без добрих людей.

3. Практичні досліді. Підбрати антоніми.

(Слайд 9). *Жадібність – щедрість,*

Жорстокість – милосердя,

Ворожість – дружжелюбність,

Зловтіха – доброзичливість,

Байдужість – чуйність,

Грубість – лагідність.

4. Інтерактивна вправа "Снігова куля".

– Ти хочеш, щоб навколо тебе було добро? (Звертаюся до однієї дитини)

Хто ж має створювати це добро навколо тебе, допоможе зрозуміти така вправа:

– Я зичу тобі добра! Ходім зі мною. Ось нас уже двоє.

– Кого запросимо з собою?

– Ми зичимо тобі добра! Ходімо з нами. Ось нас троє,

... четверо.

Далі група запрошує іншу групу. Гра триває поки всі діти не об'єднуються.

В и с н о в о к. – Хто створює добро навколо нас?

– Ми самі.

5. Робота в групах "Доріжка доброти".

– Напишіть на стрічках паперу добру справу, яку б ви хотіли зробити в житті.

(Звучить пісня "Промінчик доброти").

Об'єднуємо стрічки і утворюємо "Доріжку доброти".

6. Очікування.

– Чи навчилися ми робити добро, бути добрими?

– Справдились наші очікування від уроку?

VII. Підсумок уроку.

1. Рефлексія.

– Який настрій у вас? (Клас!)

2. Заключне слово вчителя.

– Ми протоптали стежечку доброти. Бажаю вам, щоб ця стежечка стала широким шляхом добра у вашому житті.

І наостанок хочу розказати вам притчу про старого аскакала.

Помирав в одному селищі мудрий старець. Прийшли до нього люди і говорять: "Скажи нам, мудрий старче, як тобі вдалося досягти такого порядку й порозуміння у своїй родині: всі один одного поважають та живуть у мирі і злагоді". Але старець не мав сил уже говорити. Тоді йому дали аркуш паперу й олівець, і він почав писати. Писав довго. А коли вже забракло сил писати, то аркуш випав із його рук. Підняли його люди і всі були дуже здивовані: на ньому було більш ніж 100 разів записане лиш одне слово. **Яке? Так, доброта.** Тому я бажаю вам, щоб саме доброта була вірним супутником у вашому житті.

У матеріалі використано вірші українських поетів.

Шановні дописувачі!

Готуючи статті до друку, просимо зважати на такі вимоги.

• *Стаття має містити узагальнення Вашого власного досвіду або розкривати сутність розробленої авторської методичної системи.*

• *Розробки уроків або їх фрагменти можуть бути ілюстрацією використання досвіду чи авторських методичних знахідок учителя (для 1–2 класів – за новою програмою).*

• *Статтям, які містять перевірені завдання (тестові, контрольні тощо), обов'язково має передувати вступна частина, у якій розкривається сутність завдань, їх призначення, способи і місце використання та критерії оцінювання.*

• *У статтях обов'язково мають бути посилання на джерела, які автор використав під час підготовки матеріалу. За точність посилань, правильність цитат, прізвищ і т.д. відповідає автор.*

• *Обсяг статті має бути не більше 10 сторінок комп'ютерного набору через 1,5 інтервали, 14 кеглем.*

Не забувайте повідомляти місце роботи, посаду, контактний телефон, адресу.